

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díjak:		A társulat minden rendű tagjai	A lap s. lemi részét illető cikkeket a szer-
Egész évre	— — — — — 4 frt	a lapot tagdíjaikért kapják.	kesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénz-
Félév-re	— — — — — 2 „	—	tárnoki — az esetleges reklamációk pedig a
Negyedévre	— — — — — 1 „	Kéziratokat nem adunk vissza.	kiadóhivatalnak küldendőik

Főpásztori körlevél

az adventi szent időről.

Krisztusban szeretett híveim!

Az adventi szent időt mindenkoron örömmel üdvözlé a keresztény hívő nép, mivel ezen várakozással teljes négy hét a szeretet megfoghatatlan és mégis elragadó csodáira emlékezteti.

Az anyaszentegyház ezen időben az Isten Fiának hármasság eljövételére figyelmeztet minket. Az egyik már megtörtént, midőn végtelen irgalomból emberi testet vón fel és születvén Szűz Máriától, megjelent számunkra mint kedves kis gyermek a betlehemi jászolban.

A második eljövétel szívünknek szól, mert mit használna Krisztus születése a földön, ha nem születnék meg bennünk is, v. i. ha élő hittel, szeretettel nem fogadnók őt szívünkbe?

A harmadik eljövétel halálunk óráján lesz, midőn Jézus Krisztus az élők és holtak Birája megjelenik, hogy az élet nagy munkanapjának lejártával, kinek-kinek megfizessen cselekedetei szerint. Tenni fogja ezt akkor láthatatlanul, láthatóan pedig még egyszer a világ végén, az utolsó ítélet napján, az egész emberiség jelenlétében.

Az egyház ez időben mind a három eljövettelre akar minket előkészíteni, leginkább pedig az elsőre; és valóban, ha a kellő lelki hangulattal közeledünk az Ur jászolához, valószínű fog bennünk a második eljövétel is, vagyis örömmel fogjuk kitárni az Üdvözítő előtt szívünket, hogy abba betérjen, mert írva vagyon: „*Ha ki engem szeret, az én beszédemet megtartja és Atyám is szereti őt, és hozzája megyünk és lakóhelyet szerzünk nála*“ (János 14, 23.) — és ha Istent szívünkben megőrizzük, már is nyugodt lélekkel várhatjuk az ítélő bíró eljövételét, mert maga Krisztus mondja: „*Bizony-bizony mondom nektek, hogy a ki az én igéimet hallgatja és hisz annak, ki engem küldött, örök életet bír, és nem jön ítélet alá, hanem átmegegy a halálból az életre.*“ (János 5, 24.)

Nagy meghatottsággal kellene elmélkednünk az írás ezen szavai fölött: „*mondjátok meg Sion leányának*“ — minden keresztény léleknek — „*ime a te királyod jő neked szeliden*“ (Máthé XXI. 5.)

Egész vallásunk nem egyéb, mint az embernek folytonos közeledése Istenhez és Istennek leereszkedése az emberhez.

Ime jő a te királyod, teremtőd és egyedüli boldogságod; de nem villám és menydörgés között; nem mint a seregek hatalmas legyőzhetetlen ura; nem mint sértett felség, hogy vasvesszővel vigye alattvalóit kötelelességek teljesítésére; nem is nagy hatalommal és dicsőséggel, mint kérlelhetlen bírja az élőknek és holtaknak, hanem szeliden és alázatosan mintegy könyörögve szívünk vonzalmáért, telve szeretettel és irgalommal, édességgel és jóssággal odaajánlgatva kegyelmeinek bőségét, mintha attól függne az ő boldogsága, hogy mi befogadjuk őt.

Ime jő! készülj te szegény, elhagyott, sokat szenvedett, szolgaságban sínlódó lélek, jő a te királyod miattad, hogy megszabadítson, megkegyelmezzon, vigasztaljon, boldogítson.

Sok függ attól nagyon, Krisztusban kedveseim! hogy mikép éljük át az adventi szent időt. Hogy az üdvözítő kegyelemteljes karácsonya reánk nézve üdvös legyen, kell, hogy az ó-testamentumi jámbor lelkek példája szerint készüljünk ezen eljövettelre.

Keresztelő szent Jánosnak, a pusztában kiáltóznak szava nekünk is szól: „*tarisatok bűnbánatot, mert közel van a ti megváltástok.*“ Csak a bánat törli el a vétkeket és készíti elő a szívet a jóra. A bánatteljes szív, a szilárd akarat új keresztény életet kezdeni és folytatni; a bűnbánat szentségének érvényes használata, egybekötve külső vezekléssel, böjttel, virrasztással, a világ örömeitől való távolmaradással, kitünő készület az Ur eljövételére.

Buzgóbb imára és magunkba szállásra is serkent minket ez időben az Egyház. Maga a természet is erre látszik minket inteni, midőn megdermedve külsőleg, leszáll saját mélységébe, és csak az ég csillagai ragyognak fölöttünk nagyobb fényességben, mintha mondanák: sursum corda! fel a szívekkel az ég felé!

Az egyház is többit imádkozik e szent időben a világ üdvéért, a bűnösök megtéréseért, mert hön óhajtja, hogy az Isten Fiának kegyelemteljes eljövete-

tele mindenkinek üdvére váljék. Szent Pál apostol is arra int minket mondván: *„Kedvesim! itt az óra az alomból felkelnünk, mert most közelebb vagyon a mi üdvösségünk . . . az éj elmúlt, a nap pedig elközelgetett. Vessük el tehát a sötétség cselekedeteit, és öltözzünk a világosság fegyvereibe . . . öltözzetek az Úr Jézus Krisztusba, és a testet ne ápoljátok a kívánságok szerint.”* (Rom. 13, 11.)

Imáinkban kíváncsozunk is Jézus Krisztus után, fohászodva a profétákkal: *„oh bár szakasztanád meg az eget és leszállanád”* (Izaiás 44, 1.) *„egyek harmatozzatok onnan felül és a fellegek csepegjék az igazat; nyilatkozzék meg a föld és teremje az Üdvözítőt.”* (Izaiás 45, 8.)

És valóban, mily csodálatosan teljesült a próféta ihletett fohása! Ég és föld adák nekünk az Üdvözítőt; az egyek adták őt nekünk kedves harmat gyanánt, mert az Üdvözítőnek az égből kellett jönnie: Istennek kellett lennie; de a föld is adta nekünk, mert kellett, hogy az embertől is vegye eredetét: valóságos embernek is kellett lennie.

Bizalommal kíváncsozhatunk tehát az Istenember után, mert írva van: *„hogya maga az Isten fog eljönni és minket megszabadítani.”* (Izaiás 35, 4.)

Kiáltunk azért szívünk mélyéből: Oh jöjj, te mennyei harmat! áztasd meg kiaszott szívünket, — hadd nőjenek ismét az erény virágai benne; távolítsd el az egyvetlenség töviseit, a kevelység, csábítás esalányait; virágozzék közöttünk a szüzesség, tiszta élet, az áhitat, jámborság, felebaráti szeretet, a családi békesség; legyenek köztünk ismét apostolok, hitvallók, vértanuk, gondos szülők, örkődő özvegyek, szent gyermekek, lelkes ifjak, lelkiismeretes férfiak, példás életű aggyastánók, a milyenek valának számosan az egyház első századaiban és azóta is minden helyen, minden időben.

Ezen benső áhitatteljes készüllet nagyban elősegíti a hajnali misének szorgalmas látogatása.

Nagyon kedves mise volt ez mindig a hívek előtt. *Rorate*ra jární öröm volt; sem hideg, sem távolság nem vala képes őseinket visszatartani. Maguk a gyermekek is örömmel áldozták fel kedves alvásukat, és még a nyomorékok is elmásztak volna oda, ha lehetséges vala.

Sokat is mond e szó: *Rorate*, harmatozzatok! melylyel kezdődik a hajnali mise. Valamint a nővényzetre korán a hajnali homályban ereszkedik le az égről az éltető, üdítő harmat: úgy szálljon reánk is az Isten kegyelme az advent hajnalában.

Kora reggel mondjuk e misét, midőn a felkelő nap elüzi az éj sötétjét, annak jelül, hogy a világ a Megváltó eljövetelieg a legmélyebb sötétségben volt elmerülve, és hogy az Üdvözítő megjelent, mint a világ napja, hogy mindenkit megvilágítson, melegítsen, éltesen.

Azt akarja az egyház, hogy a hajnali mise alatt ama pillanatra gondoljunk, melyben az angyal üdvözlé Máriát és neki kijelenté, hogy fiut fog szülni, kinek neve Jézus vagyis Megváltó legyen; azt

akarja, hogy azon kimondhatlan nagy csodára gondoljunk, melylyel az Isten Fia, Isten és ember, Szűz Mária pedig szűz és anya lett egy személyben; azt akarja, hogy amaz első pillanatra gondoljunk, melyben a megtestesült Ige magát érettünk Istennek feláldozta és Isten báránya akart lenni, hogy elvegye büneinket; azt akarja, hogy mindezekért dicsérjük, magasztaljuk Istent és neki halálat adjunk és mint-hogy Istennek nagyobb dicsőséget és halát nem adhatunk, mint épen a szentmise által, azt akarja, hogy ezen nagy áldozatot adventben épen ezen célből mutassuk be.

Megszólat tehát az adventi reggeli harang, odakiáltva szívünknek: keljetek fel és siessetek az Isten házába . . . tartsatok bűnbánatot, mert közel van a ti megváltástok . . . ime már is elküldtem angyalomat, hogy készítse el útaimat . . . *„már is állok az ajtó előtt és zörgetek. A ki hallja az én szót, és megnyitja nekem az ajtót, bemegyek hozzája.”* (Jel. 3, 20.)

A ki követi ezen hívó harangszót, és a reggeli homályában siet az Isten házába az Úr oltára elé, könyörögve, hogy az elveszett paradicsom neki vissza adassék: az nemcsak azt mutatja, hogy szive telve van hittel Isten iránt és buzgalommal saját és embertársa üdvéért, de egyszersmind az egész egyház és sok millió keresztény közös imája által kiváló kegyelmekben is részesül.

Vannak bizonyára köztetek is kedves hiveim, kik szívökben ohajtják: bár éltem volna ama boldog időben, mikor az Ige testté lón és minden szem látta az Úr üdvözítőjét. Boldog pásztorok, kik szemekkel láthatták a kised Jézust! Boldog Simeon és Anna, kik karjaikba vehették őt! Boldog Magdolna, ki Jézus lábainál sirathatta büneit! . . .

Hígyjétek el, mi sem vagyunk rosszabb sorsban a szent föld e boldog lakóinál. Jézus Krisztus adott nekünk mindezekért kárpótlást, jelenléte által a legméltóságosabb Oltáriszentségben, megújítva ott gyermekiségének, nyilvános életének, szenvedésének összes titkait csupán a mi számunkra.

Mondjátok csak, mi történik a szent misében? nemde minden nap újra megtestül a szent ostyában leszálva az áldozó pap szüzi kezeibe? Az a fehér kenyér szín és az oltáron fekvő gyölesok nem figyelmeztetnek-e minket ama kendőcskékre, melyekbe Szűz Mária takargatta a Kis Jézust? Hányszor jelent meg az Úr a szent ostyában láthatólag kedves kis gyermek alakjában, a mint megjelent a pásztoroknak és a három szent királynak!

Megújítja itt az Úr Jézus Krisztus nyilvános életét is, mert jelen van a föld száz meg száz helyén, viteti magát utcáinkon lelkes processiók alkalmával; megjelenik most is mindenütt mint tanító, mint jó pásztor, mint lelkünk orvosa oktatta, áldva, vigasztalva, gyógyítva. Az oltáron is sokasítja csodálatos módon a kenyereket lelkünk táplálékául, itt is gyógyít lelkileg némákat, vakokat, süketeket, bénákat és ördöngösöket. Régente a szent földön min-

dig csak egy helyen volt található, most mindenütt van, mindenütt jár utánunk, mindenütt találhatjuk Őt; minden időben, éjjel-nappal mehetünk hozzá tanácsért, erősségért, vigaszért.

Megújítja itt szenvedését is, hiszen a szent mise nem egyéb, mint a kereszttáldozat vérontás nélküli megújítása. Leszáll oltárainkra, mint Isten báránya, hogy helyettünk és velünk együtt magasztalja Istent, úgy a hogy azt megérdemli; helyettünk és velünk együtt neki végtelen halálat adjon minden jóért, melyet Isten atyai szíve naponként reánk áraszt; hogy bűneinket újra magára vegye és érettök velünk együtt végtelen elégtételt nyujtson a megsértett szent Felségnek; megjelenik oltárainkon, hogy érettünk és velünk együtt könyörögjön mindazért, mire életünkben és halálunkban szükségünk vagyunk.

Mily szerencse az reánk nézve, hogy ezen végtelen nagy értékű áldozatnál jelen lehetünk és általa annyira meggazdagodhatunk, hogy Isten minden követeléseinek eleget téve, tartozásainkat törleszthetjük s ezen kívül Istennek olyan dicsőséget és örömet szerezhetünk, a melyet nem szerezhetnénk, ha mindjárt ezerszer meg ezerszer meghalnánk is érte. Mily szegények és tehetetlenek lennénk mi ezen áldozat nélkül! Mekkora kegyelem az, hogy lelkileg részt vehetünk a világon mondott összes szent miséken, és részt vehetünk ép oly eredménynyel, mintha azoknál személyesen lettünk volna jelen!

Oh ne fozszuk meg magunkat ezen végtelen kincsről. Tudjátok meg, hogy nincsen szentebb és üdvösebb ténykedés a szent misénél. Maga a mindenható Ur Isten sem teremthet ennél szentebbet, magasztosabbat, üdvösebbet, és mi nem becsülnők meg azt?

Ha arany hullana az égből, alig volna, a ki az utcára ki ne szaladna, hogy szedjen belőle, a mennyit csak szedhet. A szent misében nem hitványok meg érez hull alá, hanem az isteni kegyelem, erény, érdem gyarapodása, mennyei vigasz és áhítat, Isten áldása földi ügyeinkre, minden napi gyarlóságaink boosanata, nagy adósságaink és büntetéseink elengedése, szóval földi és mennyei áldás, kegyelem, irgalom életben és halálban.

Oh ne mulasszátok el a szent misét legalább vasár és ünnepnapokon, sőt siessetek örömmel misére még hétköznap is. Ezen fél órát Isten nagyon megfogja jutalmazni. És ha már mindnyájan nem mehettek, küldjétek legalább egyet a családból, hadd hozza haza Isten áldását valamennyire.

Boldog az az ember, ki hallgat az Egyház szavára és megvárja buzgó lélekkel az Ur eljövetelét, kitarja előtte szívének ajtaját, gondosan kitisztítja annak minden rejtékét, hogy kedves lakóhelyet nyujtson annak, a kit Betlehemben övéi be nem fogadtak. Ha majdan lelkének aggodalmában halála óráján felsóhajt az égfél mondván: Harmatozzátok Őt ezek most is! . . . leszáll majd az Ur újra nagy szelidséggel és fölsegíti őt az égbe, hogy ott színről-

szinre lássa és bírja azt, kit a jászolban csodált és oltárainkon buzgón imádott.

Tekintsen a kisded Jézus kegyelem-teljesen a ti szíveitekbe s árasza reátok áldását, a mint én is megáldlak titeket az Atyának, Fiúnak és Szent Lélek Istennek nevében. Amen.

Kelt Károlyfőhérvárt, 1898. Advent első vasárnapján.

† *Gusztáv Károly*
erdélyi püspök.

A Szent Atyák.

Az ókor népeinek történelmi tanúsága szerint, széles körben ismert szokás volt, hogy a tanítókat és tanítványokat a köztöltött levő viszony miatt „*atya és fia*“ névvel jelöljék. Nagy Sándorról például tudjuk, hogy Aristotelist atyjának nevezte s az ő szövetségben Eliseus e névvel tisztelte meg Illés prófétaát.

A keresztény vallás, mely hasonlóan az evangéliumi kovászhoz, csak átalakította a pogányság gondolkodás módját, e szép szokást nem törölte el, hanem szelleméhez híven módosította és „*szent atyák*“ címén emlegeti azokat a keresztény írókat, a kik, mint az apostoli hagyományok első forrásai, az ókor egyháztanításait, a görög-római műveltség szellemében befejezett egész gyauánt köztölték a még műveletlen germán népekkel.

A változhatatlan isteni kinyilatkoztatás hirdetésén kívüli azonban, hogy valaki a „*szent atya*“ nevet kiérdemelje, még régiség (antiquitas), élet szentség (sanctitas), mely tudomány (doctrina singularis) az egyházi megerősítés (approbatio ecclesiae) kívántatnak meg. Ha valamelyik keresztény írónál e négy kellék közül csak egy is hiányzik, már napi rendre tért fölöttük az egyház, vagy legfőkébb csak „*egyházi író*“ címet engedélyezett (Tertullianus); de viszont, a kik mely tudományukkal gazdagították a keresztény irodalmat, a kik, mint Dániel próféta mondja (12. 3.) nagy ismereteik miatt fulgebunt quasi splendorfirmamenti — tündökölni fognak, mint égi csillag — ezek a „*szent atya*“ elnevezésen kívül, még a „*doctor*“ nevet is elnyerték. (sz. Ambrus, Ágoston).

A szent atyák tehát a keresztény vallás legszebb gyümölcsei. Soraikban ott tündökölnek a martyrok, szűzek, hitvallók, szent doktorok. Ők az apostoli hagyományok kiapadhatatlan csatornáit, a testté lett Isten-ember tanításának avatott magyarzóit, a kik biztos kézzel vetik el az igazság magvait, mint meg annyialapját a fejlődő egyház dogmáinak, hitcikkelyeinek.

Mivel azonban a keresztény vallás alapítása történeti tény, a szent atyák működési ideje, hasonlóan az oknyomozó történelem eljárásai módjához bizonyos szakot, időkorszakot kitöltöztet meg. Ez időkorszakot, a keresztényirodalom fejlődési menetének megfelelően, négy korszakra osztják a tudósok.

Az első korszakot a keresztényirodalom keletkezése képezi, vagyis az apostoli atyák kora. Apostoli elnevezéssel tiszteli meg ugyanis az egyház azokat a szent atyákat, a kik az apostolok idejében, vagy közvetlenül utánán éltek. E kor a 150-dik évig terjed. A második szakot a fejlődés és az apologeticus irodalom tökéletesedése tölti ki 150–325-ig. A patrisztikus irodalom virágzása az első nicaeni zsinattól 461-ig

vagyis Nagy Leó pápa haláláig, a harmadik korszakot öleli föl. Innen 1153-ig azaz szent Bernárdig, a ki idő szerint utolsó a szent atyák névsorában, a negyedik korszak lép föl. E kort a patrisztikus irodalom hanyatlása jellemzi a római birodalomban és a keresztény irodalom felélesztése a germán és román nemzeteknél. Ez időtől kezdve az egyház szent atya címmel senkit nem ruház föl, legfőlegb doktornak nevezi szellem óriásait (Szt. Tamás). Ismeretes még ezenkívül a szent atyáknak nyelv és hely szerint való osztályozása, minek alapján szokássá vált a görög és latin, keleti és nyugati atya elnevezés.

Mi, kik kedves örökségül nyertük a szent atyák irodalmát, ne feledjük megbecsülhetetlen értéküket.

Keplerről beszélük, hogy valahányszor a csillagos eget vizsgálta, előbb imádságba mélyedt. Érezte parányiságát s éppen azért szent félelem szívében, mély megindulással buvárkodott s áldotta a mindenható kezet, mely az égi testek között e csodálatos rendet alkotá és fentartja. — Hasonló lelki állaportal kell nekünk is a szent atyák irodalmát vizsgálunk, hiszen műveik azok a csillagok lelki újászülletésünk egén, melyek az igazság sugarait ragyogtatják, bennünket intenek, buzdítanak s megmutatják nekünk a helyes irányt, ha tán a hitetlenség szirtje közé kerülne könnyű sajkánk. Az ő műveik olvasása hoz szívünkbe új támaszt, lelhel életet hervadó reményeinkbe, táplálja bágyadt fényű szeretetünket.

Valóban regének hinnők, oly csodálatos; álomnak, melyből lassu a felébredés . . . Nekünk nem kell utazók módjára messze tengerekre szállani, lelkünk eltelik ámulattal a közelben is, valahányszor a szent atyák irodalmát vizsgáljuk.

Egy élet beszél hozzánk műveikből és minő élet! A drámaíró, az eposz rajzoló megfelelőbb alakot sehonnan sem kölesönözhetne, mely a földi élet küzdelmeit találóbban vizsztatíkrözné s emellett több költőességet nyújtana, mint a szent atyák irodalma. Ezredéves halottak mozdulnak meg a kutató ész megérintésére s kiket régen, nagyon régen temettek el, most azok tömörülnek husból és vérből álló testté, hogy egy Szent Agoston „Vallomásai“-ban hü képét adják a bukkott, de a kegyelem Istenétől vezetett emberiség sorsának itt a földön.

A szent atyák e drága örökségének, a gondolatok e virágos kertjének azonban, mint mindennek a nap alatt, a fejlődés processussán kellett keresztül mennie. Az első lökést a haladásra kétségen kívül a görög és római nyelv szolgáltatták. A héber nyelv ugyanis fejletlensége és individuális jellege miatt nem bizonyult elég erősnek a keresztény tanok szabatos kifejezésére, míg a görög, vagy latin segítségével, melyek abban az időben világnyelvek voltak, minden nehézséget sikerült legyőzhetni.

Csak innen lehet megmagyarázni, hogy az apostoli atyák, egy Római Kelemen, Hermann és mások görög nyelven írtak, míg a második század vége felé a latin nyelv is megjelenik Minutius Felix és Tertullianus személyében.

A gondviselés csodálatos intézkedését kell tehát abban látnunk, hogy a kereszténység előtti ó-kor két legkiválóbb népének nyelve az evangélium hirdetésekor már elérte művelődése legfőbb fokát. A keresztény vallás teremtő ereje pe-

dig mint a vad tőkébe oltott nemes galy, más irányt adott e már kifejtett pogány irodalomnak, új szavakat teremtett, vagy az átvetteket batározottabb jelentményekkel ruházta föl; így a görögben ezen szavak: ὑπόστασις θεοτόκος sth. a latinban pedig: trinitas, gratia, redemptio és a sok más a kereszténység föllépéseig ismeretlen fogalmak voltak.

A kereszténység szülte tehát a szert atyákat, nevelte nagygyá, tette őket halhatatlanokká örök becsü műveikben, hol a gondolatok mélységével versenyez a kifejezések szépsége.

Ma természetesen, ha egy szentet említ az ember, mindjárt valami műveletlen, rajongó barátra gondolnak, ki gyöngöe értelme vagy jelleme következtében neveléses babonaságra adta magát. Pedig Agoston (430) egészen más képet nyújt: egy lángoló fiatal ember, tele szellem és értelemmel, átadja magát szenvedélyeinek; nemsokára kimeríti a gyönyöröket és meglepetve veszi észre, hogy a földiek szeretete nem tudja betölteni szívének ürességét. Nyugtalan lelkét az ég felé fordítja: valami mondja neki, hogy ott lakik azon határtalan szépség, mely után sóhajtozik. Isten szól hozzá egész halkan és a világ ezen embere, kit a világ ki nem elégíthetett, végre a religio kebelén találja fel nyugalmát és vágyainak teljét.

A számkivetésből megtért férj szomorn napjainak még szomorubb eseményeit leplezetlenül mondja el az ajkán csüngő feleségnek. A bűnök szigetéről megtért szent. Agoston sem hallgat el semmit. Ő „Vallomásaiban“ a penitentia itélő széke előtt térdelő keresztény, ki hibáit siratja és telföldi avégből, hogy az orvos gyógyszer adjon sebeire. Nem fél, hogy kifárasztja részletezéseivel azt, kiről e főséges nyilatkozatot tette: „Ő türelmes, mert örökké való.“ És minő képet ad nekünk azon Istenről, kire hibáit bizta!

„Te — úgy mond — végtelen nagy, végtelen jó, végtelen könyörületes, végtelen igazságos vagy; szépséged hasonlíthatatlan, erőd elenállhatatlan, hatalmad határtalan. Szeretsz szenvedély nélkül, féltékeny vagy nyugtalanság nélkül; megváltoztatod működéseidet, de soha terveidet . . . Azonban mit mondok én itt neked, oh Istenem! és mit mondhat az ember te rólad szólva?“ (Cbateaubriand, Kereszténység szelleme).

Ime az isteni tökéletességek mily egyszerű szavakban nyilatkoznak meg! Es ilyen módon gondolkoznak és éreznek a többi szent atyák is, legfőlegb koruk jellemző sajátága különbözteti meg őket; azért mondja igen találóan Athanasius: „Nentros fas est culpae, omnes quippe res Christi curabant, omnesque in Christo obdormierunt.“ azaz: Egyiküket sem szabad hibáztatni, mert mindannyian Krisztusért unu-kálkodtak, és mindnyájan Krisztusban aludtak el.

Sajátságosan jellemzi valamennyi szent atyát a magány szeretete. Ifjuságuk heves képzelő tehetsége akárhányszor köztülük is bünbe sodort, de a magány megszülte a kien-gesztelődés órait.

(Vége köv.)

T Á R C A

Veszprémi jelenet.

Éj van. Mély esend borong a tájon,
Fütenger közt a sík lapályon;
Szellő se jár, csak nyugaton
Zúg még vadaktól a Bakony.
Ott is mind esendesebb a lárma, . . .
Föllebben a Szellemek álma.
Távol porfelleg száll magasra,
Dübörög a veszprémi út,
S a mint a hang közelbe jut,
Két könnyű, vágató lovasra
Veti a hold ezüst szemét:
Futó lángokban szórja szét
A fényt páncéluk síma tükre,
Tapadva délceg természetükre.

„Lóra, pajtás, — zúg a mező —
„Két szemem ha nem csal, ez — ő,
„Ellensége nagy Hadurnak,
„Okozója annyi bűnnek!
„Imre herceg, meg a szolgál,
„Szomorú lesz ma a dolga!
„Lóra gyorsan, őserőben
„Megragadni zablyatöben!

Reptül a szó, mint a villám,
Szárnyat ölt a vakmerő tett,
Egyre-kettő s majd beérik
A gondtalan ligetöket.
De hiába, nem fogy a köz,
Széltrohanva bár — haladnak,
Homlok izzad, ló kifarad,
Drága préda ez a vadnak.
Még se hagyják abba tervtük,
Csüggedés nem ejti lábba,
Nyomról-nyomra míg elérnek
A veszprémi imaházba.
Cs a fényes csarnokot
Lopva titkon mély íregből
Szemeikkel körbe járják,
E: yik itt, a másik ott;
Végre tán a ritka zsákmányt
Célba ejtik, megtalálják.

A templom öble néma,
Csupán a mécses lomha fénye,
Miként a fuldokló reménye
Lobban föl néha néha;
A rémes fél homályba?
Egy mással szemben állva
Alusznak a márvány falak;
S im az oltár kövére
Lélegzetet se véve,
Tapad egy szent, csodás alak.
A fény körötte mintha nőne,
Egy lángözön támad belőle;
Megindul a sugarak harca,
Atszellemül az ifjú arca.
Látván ezt az üldözők, —
Kebőlük szorong, lihegve dobban,

Remegés gyöttri egyre jobban,
Szeretne futni mind a kettő,
De lábuk a menésre meddő:
Úgy érzik sziklává mered . . .
Magasból égi szó ered:
„Éu vagyok a legtisztább szellem,
„Nagy oltalom a bűnök ellen,
„A végtelen örök való,
„Igazság, a szépség, a jó;
„Nálam az élet minden kegyelme,
„S csak tiszta szív, szeplőtlen elme,
„Kit kéjnek még nem ért a töre
„Merithet gyógyított belőle.
„Fiam, hogy boldog lehess,
„Másokban fűdőt ne keress;
„Fogadd meg szentül s tartsd meg azt,
„Hogy lélekben, testben szűz iwaradsz!

Csodából nő csodás nagy érzemény,
S im az ifjú mosolygó, kék szemén
Meggdicsőtli a szent sovargás;
— Talán nem hallja, látja más,
Ki a titkot tovább beszélje el, —
Az örök ígéreke imigy felel:
„Uram, hatalmas Istenem,
„Ki életet adál nekem,
„A föld határait belátod,
„Kezedben hordod a világot,
„Ki a gyöngét felemeled,
„A gög láncát ketté szeled,
„Lehelletdből éi a lélek,
„Királyi szív s a gyenge féreg, —
„Add oh Uram, nagy Istenem,
„Szándékod teljesítenem!

Megszűnik a csodás jelenség:
Az ifjú szent, a földi fenség,
Oltár előtt a néma írbe,
Boldogságában ölmertülve
Csak térdepel, emélikedik, . . .
Az üldöző magyar pedig
Nem bírva már tovább a harcot,
Lefizeti a drága sarcot,
Cs pajzsát, fegyverét ledobja . . .
Kebele nyitva tárva áll,
S az ébredő hajnalugár
Az új hitet szívébe lopja.

Hazatérőben Imre herceg, —
Siettetik a röpke percek,
Az ajtóhoz alig jut, ér el,
Szeliid vidám tekintetével
A bűnösök felé tekint, —
Lábuk erőre kap megint . . .
Szűz lelke új csodát művel,
Kibékül üldözőivel.

Es hogy valót beszél a krónikás,
Jót állok érte s állhat bárki más.
Ketten látták épen, kettő beszél,
Kupa vezérnek bujdosó vitézi.

Fejér Gerő.

Halottak napján Rómában.

— A pogány és a keresztény sírjánál. —

(Vége)

Diocletianus császár idejében történt. Volt akkor az Egyháznak Rómában két liliumtisztá virágszála, Candida és Paulina. Mikor gazdag nyaralójuk kertjeiben sétálgattak, szent lelkesedéssel beszéltek arról az óráról, a mikor az égi jegyes hívní fogja őket. Vivamus ergo, dum licet esse, bene . . . mondogatták ilyenkor egymásnak, hogy annál nagyobb legyen dicsőségünk az égben. És az óra, a halál órája megnyitották napja a nagy születésnapjuk az örök életre még akkor kélt fel számukra, mikor földi életüknek még tavaszát sem töltötték be. Jött a vihar, a fakadó rózsát elsodorta; lecsapott a vére, a gyenge galambot széjjeltépte. Véd hóhéragadta meg e két szüzet, kihureolta őket a Via Aureliára, hogy élve temesse el őket a keresztények sírhelyén. De hogyan? Ó, a kegyetlen pogány! Ott, a hol a katakombák építői nyílást hagytak a szabadba, hogy a feneketlennek látszó mélységekbe jó teret adjon a világosságot vezessen, ott összekötötték a két jó nővért, s a vad kacaj között lelékték a mélységbe . . . Ott találta őket a fossor, még átkeneselve tartották egymást. Megásta csakhamar a sírt, reáborította a két vértanúra a követ és eskünyával azt karcolta a sír fölé: „Itt alszik Candida és Paulina.“ Még diszít is a sírkövet. Kis galambot vés reá, olajfaággal; borgonyt is, virágszálat is odakarcolt melléje. És mintha hallanám, a mint halkán susogja: feltámadnak, élni fognak. Rövid volt a küzdelem, mily édes a jutalom!

Másnap megjelennek az ismerősök a sírnál. Az egyik kis lámpácskát hoz, melyre a jó pásztor van vésvé; meggyújtja a sír mellett. Mások frissen szedett virágokból füzereket kötnek, odatesszik a sírra. Amott, az a férfiú, mint pogány híres művész volt. Eőszedi hát ismét eszejét és ügyes kézzel veti a sír körül a falra a legkedvesebb képeket. A jó pásztor megmenti a tövis közé került báránykát; összetépte a tövis, a jó pásztor gyengéden simogatja, letörli a véresenpeket. Mellette vígan aratnak a mező munkások, már kévébe is kötötték a csomó búzát. A kéve mellett szép sudar pálmafa emelkedik égnek, lombjai között kedves madárkák raktak fészket. Ott van a phönix-madár, a kakas is. A sír fölé pedig a jámbor Zsuzsannát festette, a mint imádkozik, hogy az Úr mentse meg attól a két vadállattól, mely szíjjel akarja tépni. És mintha ki akarná fejezni a festő, hogy a bárány nem vészett el, a munkások learatták minnkáják gyümölcsét, Zsuzsanna megmenekült, — odairja a sír alá: „Jól harsogtak, koronát kaptak. Candida és Paulina örül az égben Krisztussal.“ Az alatt jönnek mindenfelől a keresztények; mindenki hoz valamit a vértanúknak és mikorrára megjelenik a püspök, máris gyertyafényben, drága kenőcsök, illatszerek áradatában pompázik a sír. Mintha mennyegző volna, királyi menyegző: a keresztények az öröm ruhájában jelennek meg, szent zsoltárokkal dicsőítik az Urat. Most lép a sírhoz az ifjú özvegy, Krisztus jegyese, az Egyház is a püspök személyében, mintha megakarná áldani a szent frigyet, a két elközhözött szüz frigyet; ő is az öröm ruháján, hóhérruhát öltött magára. A sír felett mutatja be a szent áldozatot a magas Istennek. Felajánlja hármas áldozatát: egyik kezével jejesse testére és véreére utal az Egyház, másik ke-

zével elesett gyermekei sírjára mutat, s szívében Istennek adja meg azokat is, a kik az oltár körül térdelnek. Mikor pedig vége az áldozatnak és a hívők magukhoz vették az Úr testét és vérét, örömlakomát rendeznek. Mily ártatlan volt ilyenkor a beszéd, mily gyermekded a derűltség, mily felemelő a mérsékeltég! Igazán, méltó volt a lakoma ahhoz a szent sírhoz, mely előtt az lefolyt. „Alávaló, tiszteletlen közöttünk nem található, mondja Tertullianus az ilyen szeretetlakoma leírásánál, nem ülünk le az asztalhoz, a míg az Urhoz fel nem emeltük szentünket. Beszédünk megmutatja, hogy hisszük, hogy az Úr hallja szavunkat. Miután megmostuk kezünket, egyet közlünk felszólítunk, hogy énekeljen az Isten szentjei tiszteletére akár a szentírásból, akár de proprio ingenio. Így látjuk azután, hogy mennyit ívott. Hinc probatur, quomodo biberit.“ (Apol. 39). Miután pedig kifáradtak már az imában és éneklésben, a püspök totis viribus emittit gratiarum actiones et populus acclamat: Amen. (Justinus Apol. I. 83) Utolsó bucsusókot nyomnak még a hideg köre, mely alatt a vértanúk nyugszanak, kilépnek szent lelkesedéssel a pogányok elé a világba, és ha hallják a vádlatok ordítását, ha érzik, hogy itt a halálórája vígan mennek a halálba, hiszen őket az átvezeti az örök hazába!

A keresztény tehát azt látta a sírnál, hogy a halál az ő legjobb barátja; születésnapját üzeni meg neki szebb életre. Ott újra egyesül edeseivel, mert van viszontlátás. Azért örvend a keresztény a katakombák sírján, azért szól felénk a sírfeliratokban az öröm hangja. Alszanak ők, a halottak; a temető coemeterium, dormitorium, nem pedig halál és enyészet országa. A test csak le van téve a földbe, hogy az örízze; hozzányúlania nem szabad, idegen kincs az, Istené; vissza kell azt adni, ha szól a harsona a nagy ítélet napján. Azért kedvelik a keresztények oly nagyon a „depositum“ szót. Ó, mily szép Callixtus katakombájában a felirat: „Sándor nem halt meg, él ő a csillagok felett, teste pedig itt nyugszik a sírban!“ Fel fog támadni!

Igen, hiszek az örök életben, a testek feltámadásában; ezt tanuljuk a keresztények sírján, és ezért látjuk az örömet a vértanúk és halottak hantjai fölött.

*

Ha újra hazatérek és látni fogom, hogy oly vigasztalónul sírnak az emberek a sírok fejjánál, odalépek majd hozzájuk és szépen kérem őket, vigasztalódjanak meg, hiszen van viszontlátás. De egyttal meg is mondom nekik, hogy ha akarják, hogy számukra is viszontlátás legyen, karolják át teljes erejükkel a keresztet, mely egyedül vezet az örök hazába. Vivamus ergo, dum licet esse, bene! Élünk, úgy, hogy készen találjon a nagy óra!

Románus.

KÜLÖNFELÉK.

— *Választmányi ülés. Az erd. róm. kath. Irodalmi Társulat folyó hó 7-én délután 5 órakor választmányi ülést tart. Tárgy: az alapszabályok revideálása. Az elnökség.*

— **December másodika.** December hó másodikán, mint királyunk uralkodásának ötven éves jubileumi ünnepén a székesegyházban ünnepélyes isteni tisztelet tartatott. A szentmisén püspök ur ő méltósága pontifikált teljes segédlettel. Az isteni tiszteleten megjelentek az összes hivatalok testületileg, a tanintézetek és szépszámu ajtatos közönség.

— **Püspöki ebéd.** Püspök úr ó méltósága folyó hó 2-án harminc terítéki ebédet adott. Hivatalosok voltak a káptalan tagjai és a hivatalok fejei.

— **Egy pap áttérése.** Varga Ferenc volt alsójárai lelkész, ki a nyolcvanas évek elején apostatált, több hónapi lelkigyakorlatok után visszatért az egyházi kebelébe és a suspensio alól feloldoztatott. Vargaa lelkigyakorlatokat Nagy-Szombathban végezte s most a teológiát halgatja Pilis-Csabán egy lázársta atya vezetése alatt.

— **Megtérés.** Csoma János ev. ref. vallású volt csendőr-örsvezető nov. 13-án Toplicán visszatért az egyház kebelébe és kath. menyasszonyával házasságra lépett.

— **Tanítói kinevezések.** Keresztes Sándor jobbjárfalvi kántortanító Deményházára helyzetetett át. Selmeczi Erzsébet Kézdí-Sárfalvára tanítóónekn neveztetett ki.

— **Árpádházi szent Erzsébet tiszteltére és elhunyt szeretett királynékn emlékére emelendő „Örökmádás templom“-ra** adományoztak: Biró Béla apát-pleb. úr 6 frt. Pál István t. kanonok úr 2 frt. Kiss János s. lelkész úr 1 frt. Neurhrer Ödön s. lelkész úr 1 frt. Medgyesi János s. lelkész úr 1 frt. Szekeres József hitvitóintézetí lelkész úr 1 frt.¹⁾ Kiss Gusztáv tb. kanonok ur a nagyszebeni szt. Orsolyarendí szűtek igazgatója gyűjtése útján 14 frt. 82 kr.²⁾ A kézdíorbói esperes kerületi róm. kath. papság 10 frt. A nagyszebeni tanítóegyesület (Prokupek Sámuel úr gyűjtése folytán) 25 frt. Gál Miklós lelkész úr 1 frt. Összesen: 62 frt. 82 kr.

— **Erzsébet királyné szobrára** Kiss Gusztáv tb. kanonok úr gyűjtése folytán kegyes adomány: 14 frt. 82 kr. (Lapunk f. évi 42-ik számában a 334-ik oldalon közvzétett összegnek fele ez.)

— **Szent Cecília ünnepély.** Igen sikerült ünnepélyt rendezett november hó 27-én a csik-somlyói tanítóképző intézet ifjúsága védőszentjének, szent Ceciliának tiszteltére. Az izléssel összeállított programmot szép számú előkelő közönség nagy lelki gyönyörűséggel hallgatta végig. Jóléso, tarka változatosságban következtek egymásután zene és énekszámok, majd beszéd és szavalás. Igen ügyesen szavalta Király István Petőfi: „Jövendülés“-ét, Fehér Dénes Tompa: „Az ösvégy és fiait“-t, Nagy Árpád bravurrall adta elő Ney Ferencnek: „Eji harangszó“ című vallásos költeményét, Meisel Rezső pedig egy tréfás magánjelenettel keltett általános derűltséget. Gál Mihály és György Béla zenekísérett mellett csinos duettel, Pap István pedig fűlbemászó dallamot énekelte az ő lágy sopránjával. Ambrus Kálmán ritka szép tenorhangját valósággal ragyogtatta ez ünnepélyen. Népdalokat énekelte Lakatos Izra tanár cimbalom kísérete mellett, oly érzéssel és szépen, hogy megkellett ismételnie. Két pont azonban erősen kimagasott a többi közül. Az egyik Zsögön Zoltán szépen kidolgozott, lendületesen előadott dícsőítő beszéde volt szent Ceciliáról, a másik pedig a „Hymnus szent Ceciliához“ című szép zeneműt, melyet ez alkalomra P. Tima Dénes írt. A méltóságos fűlbemászó akkordok melótk valának az ünnepelt szűz eszményi egyéniségéhez. Az egész közönség áhitattal hallgatta ezt a szép imádságot, mely az ének és zene szarnyain szállott a dícső szent laka felé. A szerző jutalma sok taps és kihívás volt. Ime vázlatos rajza a ritka szép ünnepélynek. A közönség nemcsak műélvezettel eltelve mehetett haza, hanem azzal a boldogító tudattal is, hogy a katolikus magyar tanúgy jövendő apostolatának sorsa bivatott, erős kezekbe van téve.

Wasykiewicz Viktor.

— **A kolozsvári elemi iskola** növendékei — mint a lapokból olvassuk, — elhatározták, hogy december 2-án

1) Ezen adományok ugyanazok, melyeket lapunk 41-ik számában közöltünk.

2) Lásd lapunk 42-ik számát, melyben feltüntetett összegnek ez felét teszi.

minden pápai dispensáció dacára böjtölnek. — Ugy hisszük, hogy e miatt a Bántfy-kormány nem fog megbukni.

— **Római hírek.** Igénytelenek látszó, csak 77 oldalos kis röpirat került ki Rómában a sajtó alól, mely Róma összes köreire rendkívüli benyomást gyakorolt. A fűzet az állam és Egyház viszonyáról szól Itáliában. A szerző a lehető legliberálisabb felfogással ítéli meg az Egyházat; szeriute az Egyház Itáliában legyőzhetetlen; mivel leverní nem lehet, okvetlen ki kell vele békülni; dédelgetni kell, hogy aztán láncra verhessék. A szerzőben az általános vélemény egy volt minisztert lát; más ember — azt mondják — oly tüzetesen nem ismerhet a legretettebb fogásait is a kormánynak. Különös figyelemre méltó a röpirat azon része, melyben az olasz katolikusok öntudatra ébredéséről és tevékenységéről szól. A 16—18. oldalon a következőket mondja: „Nincs Itáliának csak valamire való kis helyisége is, a hol az állami iskola mellett itt nem volna a papok vagy apácák vezetése alatt álló kath. iskola; a sísdedővödák az apácák kezében vannak. Hasonló buzgalmat fejtenek ki a katolikusok a jótékonyaság terén is; menedékbatat, népkönyvtárak, kórházakat, árvaházakat, egyesületeket alapítanak, melyek a legváltozatosabb alakban enyhítenek a nyomoron, segítenek a szegényen. Napról-napra újabb és újabb kolostorok épülnek fel nagyszerű épületekkel, berendezéssel, gazdag dotációkkal. A papság jelentékenyen megjavított semináriumí kiképzetését nagyban tökéletesítik azok a főiskolák, a melyek a jelen uralkodó pápi buzgalma folytán Rómában vagy újonnan megnyitlak, vagy nagyobbodtak. A liberális pap, vagyis a kormány barátja, vagy pedig olyan lelkész, a ki a politikában püspökével egyet nem értene, manapság igazi ritkaság; a papság között nincs többé pártító szakadás, az alsó és felső papság között nincs káros rivalitás. Ha arról van szo, hogy a Rómából jövő szónak kell engedelmekedni, egy szívetl és lélekkel teszik meg. A katolikus pártok a megeremített baokok segítségével hatalmas finánciális eszközöket szolgáltának kath. iparosoknak és kereskedőknek; sietnek a parasztságí felkarolására mezőgazdasági hitelszövetkezetek alapításával. Míhelyt a liberálisok egy városban megalakítják a munkássegélyző-egyleteket nyomban hasonló célból a plebánus köré egyesülnek a katolikusok. A hol a katolikusok részt akarnak venni a közigazgatásban, csakhamar ök az urak és általában „con rettitudine“ kormányoznak. Vegyük mind-ebbet azt a tevékenységet, melylyl a kath. Egyház ma megújított tanokkal és erővel a társadalmi kérdések terén kath. szellemben mozgalmat indít és tért bődít Itáliában: tevékenység ez, melyet a pápa előbb jóváhagyott, de később saját kezével vezérelt; tevékenység ez, mely a vallásellenes socialismus leverését tűzte ki céljául és ezért léptenyomon annak nyomában van, hasonló intézkekkel annak intézményeit ellensúlyozza vagy lerontja; mozgalom ez, mely egyleteket, fogyasztási szövetkezeteket, gyárakat, hitelintézeteket nyit meg, és ezekkel meköbdtíja a nagy közönséget; mozgalma ez, mely nem hajbánsza a törvény nyujtotta kiváltságokat, nem szorul az állam és a kormány segélyezésére. Ha már most tekintjük a személyek, hivataiok, erök, pénztökek, befolyások, összetartások ez összességét, melyet egy fő kormányoz, mely egy főnek engedelmekedik, fogalmat nyerhetünk a kath. tábor hatalmáról Itáliában. E tábor szolgálja az a számtalan lap, mely a legszélesebb körökben elterjedve s áldozatkészen támogatva csak egy szellemben harcol . . .“ A röpiratot érdemlegesev bírálta meg a „Civiltá Cattolica.“ — Ó Szentsége mégsem tartja még alkalmasnak az időt, hogy a parlamentbe beereszssa a katolikusokat.

A halottak napja behozatalának 900. évfordulója alkalmból rendezett ünnepségek még javában folynak, valósíntéleg csak december közepe felé zárják le az ünnepkört. A „Congregatio bonae mortis“ a napokban újra felvette régi szokását, bemutatja ugyanígy tagjainak a tisztítóhelyet. A jelenetek sz. Odilo életéből vannak véve. Az egyik terem Sicília egy tengerpartját mutatja meg; a tenger hajjai kis

barlang falait mossák; a barlangban a remete egy, a szent földről visszatérő zarándok szeme előtt feltárja a tisztítóhelyet. A közben sinylődő lelkek kéreően tárják ki karjaikat az angyalok felé, kik a megmentett lelkekkel az ég felé emelkednek. A felsapó lángok között tüzet okádó sárkány uszik, farkával jobbra-balra csapdok, ki akarja ragadni karmaival az angyalok kezéből a menekülő lelkeket. A barlangból feketével bevont teremben nyílik az ajtó, a koporsó előtt szüntelen imádkozzák a társulat tagjai a halottak officináját. Mig Róma katolikuskai a templomokban megható példáját adták az igazi vallásosságnak, az Abruzzok egy városában, Aquilában lelkes tevékenységet fejtett ki az ott összegyűlt kath. nagygyűlés. Aquila érseken kívül 20 püspök vett részt a gyűlésen. A kath. sajtó emelését, a választások rendezését, ifjúsági egyeteket és kath. társulatok alapítását határozták el. Ezalatt Rómában különös egyetemet alapítottak a katolikuskok. Az intézet a kath. földművesek és iparosok ügyét karolja fel; a városban és a környékről összegyűjti a munka nélküli élőket, kiküldi őket arra a földterületre a Campagnaban, melyet megművelés feltétele alatt a kormánytól megkaptak. Sokszor lehet ez intézet kiküldöttjeit látni, a mint az intézettel kapott ruhában, Sz. József nevét viselő sapkában házról-bázra járnak és a kath. családoktól megkapják az eldobott papír, ruha, konyhamaralékokat, kiviszik a város falain kívül levő raktárakba, a hol szorgos kezek feldolgozzák a legkülönfélébb célokra. Ő Szentége különös áldásában részesül ez intézet, mely Róma családjai fardozásának köszönhető létrejövételét.

A gyergyói róm. kath. tanítóegyesület őszi rendes közgyűlését f. évi november hó 14-én a gyergyó-szentmiklósi elemi népiskolánál tartotta meg, melyen a tagok igen szép számban jelen voltak. Reggel 1/2 9 órakor a latin szertartásu templomban Szt. Ferencz Károly esperes-plebános Veni Sancte-val összekötött szent misét mondott, melynek meghallgatása után a helybeli osztálytanítók (nyolcan) saját osztályaikban az elnökség által előre kijelölt tantárgyakból gyak. tanítást tartottak, a meghallgatás és a gyűlésen leendő jelentéstétel végett kiküldött bizottsági tagok jelenlétében. A tanítások végétől kezdve vette a gyűlés, melynek megnyitása alkalmával Józsa Sándor elnök benső érzéstől áthatott szívből jövő s szívekig hatott kegyeletes szavakban emlékeztet meg azon nagy veszteségről, mely ugy a felséges uralkodói Házat, mint édes magy. hazánkat — hű magyarjai által — rajongással szeretett Erzsébet királyné Ő Felségének gyászos halálával érte. Elnök szavait a tagok mély meghatottsággal állva hallgatták végig; s a gyűlés a nagy veszteség felett érzett mély, bazihi fájdalomt jegyzőkönyvileg örökíté meg; egyttal elnök a gyűlés hozzájárulásával a bazi diesűlt drága anyjának lelki lüveért, valamint király Ő felségének életéért rövid buzgó fohászt emelt az egek Urához. Ennek megtörténte után elnök remek megnyitó beszédet tartott, melyben a tanítói nevelői nagy feladat sikeres megoldásához megkívánható kellekerek: a szeretet és türelemre, s ezek megszerzésének módjára oly ügyesen mutatott rá, hogy beszéde mindvégig nagy tetszésben részesült; miért is a gyűlés közszónetet mondott, s a megnyitónak jegyzőkönyvre vételét és lapban való közlését is elhatározta. Most az elnöki előterjesztések megtétele, az egyesületben a közelebbi gyűlés óta beállott személyi változások bejelentése, s a mult gyűléstől Borka Lajos főjegyző által felvett részletes és tárgyhi jegyzőkönyv felolvasása és bítelesítése után a gyakorlati tanítások bírálata következett, melyek igen tanulságos eszmecserékre adtak alkalmat. A tanítások a bírálafi jelentések alapján elnökileg is dícséretesen sikerülteknek lettek kijelentve. A tárgysorozat következő pontját Józsa Sándor elő-

adása képezte: „A számtau tanításról,“ melyben — egyik gyűlésen felmerült ellenvéleményvel szemben — meggyőzően, és kézzelfoghatólag bizonyította be, hogy az elemi iskola I. osztályában csupán a szóbeli számolásra kell szoritkozni, s csak is tanév vége felé kerüljön sor a jegyek leírására. Lélektani alapon igazolta be, hogy ha már kezdetben oly sok újdonságot, mint: számfogalom, számjegyek, a részek és jegyei, a négy alapművelet szóban és számjegyekkel összevegyítve, nyujtunk a 6—7 éves kis gyermek elé, ez az ő eszét nemhogy fejlesztené, hanem inkább zavarja. Bebizonyítja, hogy a számjegyek korai elővételével egy dologról egy időben két képzetet akarunk alkotatni, s mivel a mit lát a gyermek, az hamarabb megragad emlékezetében, a számjegyeket fogja maga előtti képzelni, mönd számom a fejszámolási készség elsajátítását akadályozza. A szóbeli és jegyszámolás összevegyítése a kezdő osztályokban szintén zavart okoz; fősulyt a szóbeli (fej) számolásra kell fektetni. Számoló eszközeivel (kockák) megmutatta továbbá a számjegyek leírása, valamint azok helyi értéke ismertetésének, könnyű és helyes módját. A tanulságos előadásért — melyet a tagok feszült figyelemmel hallgattak végig — a gyűlés előadónak köszönetet mondott. Most a pénztárnoki jelentés előterjesztése, s egyéb ügyek elintézése után fel lett említve Pál Albert által beadott indítvány, melyben az egyes községeken, erkölcsnemesítő ifjúsági egyesületek felállítását javasolja. A gyűlés felkéri indítványozót, hogy indítványának gyakorlati kivitelére nézve egy felolvasás keretében a jövő gyűlés elé terjeszzen részletes javaslatot, melyet aztán a választmány tárgyalás alá fog venni. Fzután az elnökség bemutatja a Schultz-féle tankönyveket, melyeknek a jövő gyűlésen leendő részletes ismertetésével Tódor Antal tagtársat bizza meg. A jövő gyűlés helyül Tölgyes, határszéli közseg lett kijelölve, mire a gyűlés d. n. 1/2 3 órakor véget ért. Gyergyó-Ditró, (u. p. helyben, Csikm.) 1898. novemb. 23. Borka Lajos, főjegyző.

— Az erd. róm. kath. irodalmi társulat pénztári hivatala tisztelettel kéri azon pártoló és rendes tagokat, kik tagsági díjakkal hátralékban vannak, ezeknek klegyen. lésére, ugyszintén a „Közművelődés“ t. előfizetőit az előfizetési összegnek, esetleg hátraléknak beküldésére. Már ez év utolsó hónapjában vagyunk s a számadás ideje is elközelt.

Pályázat.

Az alsó csernátóni r. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik. Díjvelé szerinti jövedelme: I. különféle alapokból fél és évnegyedi utólagos részletekben 248 frt., II. kepe, ospora és stola évi pénzértéke 120 frt. III. Szentmise alapítványból 6 frt. 80 kr. IV. 4 hold 125 □ öl kanonika szántónak egy harmadát élvezi, melynek kataszteri jövedelme 4 frt. 19 kr. V. Lakás: tisztességes köépület, mely áll két szoba, egy konyha, egy kamara és egy pincéből. Külön süttőház csűr, istálló sertésóllal és 200 □ öl veteményes kert. — Pályázni kívánók kellően felszerelt okmányaikat alattírtához folyó évi december hó végeig adják be. Személyesen jelentkezők előnyben részesítnék.

Kelt Alsó-Csernátóban (Háromszékem.) 1898. nov. 2 2.

Kalit Ferenc¹⁾

r. k. telkész.

1) Mások küldje be a pályázati szöveget külön leírva.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat. Felelős szerkesztő: Kórody Péter dr.

Szerkesztőtársak: Bálinth György, Péter János dr., Wagner Sándor, Zlamál Agoston.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.